

Zielen knetteren op partituur van Goethe

„Hum!“ van regisseur, acteur en schrijver Peter De Graef

Van onze verslaggever

BRUGGE — Peter De Graef is een van de opvallendste en bestst ook een van de bedrijvigste theaterfiguren van het seizoen. Hij onderbreekt dezer dagen even zijn toernee met de succesrijke solovoorstelling *Ombal* voor de regie van *Huni* in De Werf in Brugge. Het is een eigen tekst die in zijn Nova Zembla-periode in de la belandde. Intussen schreef hij nieuw materiaal voor Huis aan de Amstel (over Jeanne d'Arc) en TheaterTeater („een fabel naar Franz Kafka“).

De Graef is ook een van de rolde zijn balletje totaal anielingsacteurs van Dirk Tanghe. Hij had een rol in de opgemerkte *Who's afraid of Virginia Woolf* bij Teater Malpertuis en volgt Tanghe in zijn nieuwe gastproject bij Het Nationale Toneel in Den Haag: *De Misantroop*.

„Ik heb het een tijd knap lastig gehad als free lance-acteur“, lacht Peter De Graef bijna verontschuldigd. „Daarom nam ik zowat alles aan wat ik kon krijgen.“

De groepsnaam De Stichting die boven de voorstellingen van *Huni* prijkt, hoeven we voorlopig niet te lezen als de aankondiging van een nieuw gezelschap. Nog geen ambitie, luidt het. „Ik ben nog te wild bezig, wil ervaring opdoen in uiteenlopende ensembles en met diverse opdrachten.“

LEX

Peter De Graef komt uit dezelfde lichte theaterstudenten aan het Antwerpse conservatorium die monumenten als Warre Borgmans en Luk Perlandtschap van jaren lichte

rolde zijn balletje totaal anders. Hij zocht het bij het Speeltheater, daarna vier seizoenen bij Ivonne Lex.

„Ik had drie jaar nodig om af te kicken“, blikt hij terug. „Barslechte stukken, de konstante dreiging op automatische piloot te spelen; het was niet evident om elke avond tóch het publiek te proberen entertainen.“

De Graef stapte daarna in het piepjonge gezelschap Nova Zembla, dat snel in artistieke heden verzeild raakte. Op het moment van de breuk met regisseur Luk Nys scoorde hij met de soloproductie *Ombal*. Ze haalde vorig jaar het Teaterfestival en werd alom geprezen om de opvallende invalshoek.

Aan het woord is een Vlaamse auteur die het nu eens niet zoekt in herkenbare anekdotiek. Hij roept bizarre figuren op die in een afgelegen Braziliaanse provincie over levensvragen piekeren, op een toon alsof dat de normale zaak van de wereld is.

„Ik zocht een personage zonder roots“, zegt De Graef.

„Daarom situeerde ik het verhaal op zo'n plek en maakte ik het begin van de voorstelling totaal onvoorspelbaar. Je moet de toeschouwer eerst het gevoel geven: dit gaat niet over mij. Dan kan door iets op te roepen met tegenklaren. Je hoort iemand in het donker een klavecimbelconcerto van Bach meekrijzen, dat blijkt dan een halve idioot te zijn die met een dun stemmetje begint te filozoferen! Het is het moment waarop het publiek ontspannen genoeg is om het te strikken. Het is klaar om ontroerd worden, om een grote mate van begrip op te brengen.“

Humor

De Graef balanceert graag op het scherp van de snee tussen drama en humor. Hij konstaanteerd tijdens zijn toernee van *Ombal* dat het publiek vaak dat kantelpunt bepaalt. Vlaamingen zijn snel geharmerd door de onbehouwen kerel in zijn Braziliaanse kerk, in Nederland wordt men er stil van.

Kantelende gezichtspunten vormen overigens de rode draad van het verhaal. „Ik ben gefascineerd door machtsstijaties“, zegt De Graef. „In *Ombal* laat ik zien dat onderdrukken en onderdrukt worden dicht bij elkaar liggen. De voorstelling gaat over gelijk hebben en ongelukkig zijn omdat anderen daaronder lijden, of over zich groot voelen in een verloren situatie. Het is een weer geslingerd worden tussen emotie en rede is tekkelende ken van mijn stuk.“

„In *Huni* wordt dat toegepast op de liefde en de „chemische“ processen die ze in de ziel van de mens op gang brengt. De tekst is gebaseerd op *Die Wahnerwandschaften* van Goethe, een van de oerromans over een driehoeksverhouding.“

In de Nova Zembla-periode van Peter De Graef was Goethe al aanleiding voor de productie *De Verwanten*, zoals eerder De Maupassant *Et voilà* inspireerde. „Die *Verwanten* was een verhaal waar we via improvisatie toe gekomen waren“, legt hij uit. „Het leidde zijn eigen leven. *Huni* is de oorspronkelijke versie waar we mee aan de slag zouden gaan, maar die in de la belandde. Het is geen bewerking van Goethe, wel een tekst die een parallelle tematiek ontwikkelde. Een ruggengraat die eigen vlees heeft gekregen.“

Een bokkige tekst, noemt De Graef zijn produkt. „Bestist geen afgewerkt stuk, maar een aanleiding tot een oefening in toneelspeel.“ Hij haalde het opnieuw uit de la voor Koen Van Impe, een acteur met wie hij samenwerkte in Dirk Tanghe's regie van *Le Bourgeois gentilhomme*.

Soap

„Mijn stuk is groter, eijgenijds dan het origineel“, vindt De Graef zelf. „Ik heb de strijd behouden tussen natuur en cultuur, tussen gewrongen gevoelens en hersenen die hun uiterste best doen die gevoelens in bedwang te houden. Maar in de voorstelling kom ik

veel meer bij muziek uit, bij felle en grote bewegingen die teater nodig heeft. Een tekst is voor mij een dunne draad, waaraan beelden en ritme toegevoegd worden. *Huni* lijkt op het eerste gezicht pure soap, gestuurd in de huiskamer waar biefstukken gebakken worden. Maar soaps hoeven we niet over te doen, daarvoor hebben we al televisie. Daarom houden we ons bij het „vertonen“ ver verwijderd van realisme. Dan kan je de emotionele knetteringen laten voelen die de personages bij elkaar verootzaken.“

De Graef is ervan overtuigd dat een tekst zijn eigen *sound* al in zich heeft, los van de effecten die het teater eraan toevoegt. „Ik ga hem altijd eerst een keer voorlezen als ik in opdracht van een ander gezelschap schrijf. Ze moeten het tonken van de zielen kunnen horen, vind ik.“

Geert VAN DER SPEETEN

„*Huni*“, met Kaen Van Impe, Katielne Verbeke en Peter De Brugge, is te zien in De Werf in Brugge van 16 tot 18 januari, daarna nog in KC Berchem op 28 februari. Volgend seizoen toernee.

„*Ombal*“ is opnieuw te zien in Vlaanderen vanaf 17 maart (Hansden Zolder). De teksten van „*Ombal*“ en „*Et voilà*“ werden gepubliceerd bij de theateruitgeverij Behuquin.

„*Who's afraid of Virginia Woolf*“ van Malpertuis, in een regie van Dirk Tanghe, gaat vanaf september op toernee in een aangepaste versie.